ماددەی دووەم:

بەپێی ئەم یاسایە، یەکێتییەک بەناوی یەکێتیی مامۆستایانی کوردستانی ـ عێراق دادەمەزرێ وبارەگا سەرەکییەکەی لە هەولێری پایتەخت دەبێ و بۆیشی هەیە لق لە پارێزگاکانی هەرێمدا بکاتەوە.

ماددەی سێیەم:

یەکێتی رێکخراوێکی پیشەیی سەربەخۆیەو ، شەخسییەتی مەعنەویی خۆی هەیەو ، مافی موڵکداربوونی موڵک ومالّی گواستەنی و ناگواستەنیشی هەیە.

ماددەی چوارەم:

یەکەم: یەکێتی بۆ وەدی هێنانی ئەم ئامانجانەی خوارەوە تێدەکۆشێ:

١ـ چەسپاندنی پیترۆی فیدرالیزم بۆ کوردستانی ـ عێراق.

٢ـ داکۆکی کردن لە ئازادییە دیموکراتییەکان و ئاشتی و بنەماکانی مافی مرۆڤ.

٣ـ لە بەرزکردنەوەی سەویەی پەروەردەیی و فێرکاری و توانستی زانستی و رۆشنبیری و هزریی مامۆستایاندا هاوبەشی دەکاو ، بەجۆرێکی ئەوتۆش ئامادەیان دەکات کە بڕوای تەواو بە مەسەلەی نەتەوایەتی و نیشتمانپەروەری و ئامانج وئاواتەکانی بزاڤی رزگاریخوازی کورد (کوردایەتی) بێنێتەدی.

٤ـ لە دانانی ستراتیجییەتی پیترۆی پەروەردەو فێرکاری هەرێمدا بەشدار دەبێ بۆ تەیارو ئامادەکردنی مینهاج و بەرنامەگەلێ کە لەگەڵ ئامانج و ئاواتە رەواکانی گەلی کوردستانی عێراقدا بلوێ و بگونجێ.

٥ـ رێز لە پیشەی فێرکاری دەگرێ و پیرۆزیی قوتابخانەو پەیمانگاو زانکۆکان دەپارێزێ و داکۆکی لە مافەکانی مامۆستایانی کوردستان دەکاو ، ئامانج وئاواتیان دێنێتەدی، زەمانەتی ئەوەیان دەکا کە بە ئازادیەکی تەواوەوە ئەرکی سەرشانی خۆیان ئەدا بکەن.

٦ـ بۆ بەرزکردنەوەی سەویەی ژین و ژیاری مامۆستایان تێدەکۆشێ و ، راژەو خزمەتی کۆمەڵایەتی و تەندروستییان لەو بوارانەدا پێشکەش دەکات کە ژیانێکی بە حورمەتیان بۆ بێنێتەدی.

٧ـ کەلەپووری نەتەوایەتی لە کوردستاندا دەپارێزێ و ، دۆخی رۆشنبیری بەرەو چاکتر دەباو ، رۆڵی مامۆستایش لە بنیادنان و بەرەو چاکتربردنی شارستانی و ، لە بەمەدەنی کردنی کۆمەڵگەی کوردستانیدا زەق و زۆپ دەخاتەڕوو.

٨ـ لە فێرکردنی ئیلزامی و فێرکردنی گەورەکان و نەهێشتنی بێ سەوادی لە هەرێمدا بەشدار دەبێ.

٩ـ لەگەڵ سەندیکاو رێکخراوو یەکێتی و کۆمەڵە پیشەیی و جەماوەرییەکانی ناوەوەو دەرەوەی هەرێمدا هاوکۆمەک دەبێ و پێوەندییان لەگەڵدا بەرەو چاکتر دەبات.

١٠ـ پێوەندیی خۆی لەگەڵ مامۆستایانی باقیمەنی ناوچەکانی عێراقدا توندوتۆڵتر دەکات.

١١ـ مامۆستایانی کوردستان لە نەدوەو کۆنگرە پەروەردەیی و زانستییەکانی دەرەوەی هەرێمدا بەشدار دەکات.

١٢ـ بۆ زامنکردن و پاراستنی مافە پەروەردەیی و رۆشنبیرییەکانی نەتەوە بە برایەتی ژیاوەکانی ناو هەرێمدا تێدەکۆشێ.

دووەم: یەکێتی لە پێناوی وەدیهانینی نامانجەکانیدا بۆی هەیە:

١ـ کۆمەڵەو یانەی کۆمەڵایەتی و رۆشنبیریی تایبەت بە مامۆستایان لە هەرێمدا دابمەزرێنێ.

٢ـ سەرپەرشتیی راستەوخۆی ئەو کۆمەڵەو دام و دەزگایانە بکات کە خۆی دایاندەمەزرێنێ و بۆبشی هەیە ئەندامێک وەک نوێنەری خۆی لە دەستەی نیدارەی ئەو کۆمەڵانەدا دابنێ.

ماددەی پێنجەم:

ئەمانەی خوارەوە بە ئەندامانی یەکێتی لە قەڵەم دەدرێن:

أـ هەموو مامۆستاو وانەبێژەکانی سەربە وەزارەتی پەروەردەو تەدریسییەکانی پەیمانگاو زانکۆکان لە هەرێمدا.

ب ـ مامۆستا شەهیدەکانی بزاڤی رزگاریخوازی کوردستان ئەندامانی شەرەفن.

جـ ـ مامۆستایانی شۆرشی رزگاریخوازی ئەیلول ئەندامی شەرەفن.

د ـ خانەنشینەکان لە ئەندامانی یەکێتی بۆ ماوەی یەک ساڵ(لە رۆژی خانەنشینی و لە وەزیفە دەست بەردانەوە)بە ئەندام دەمێننەوە.

ـ بەشی سێیەم ـ

ماددەی شەشەم:

یەکێتی لەم دەستانەی خوارەوە پێک دێت:

١ـ دەستەی گشتی.

٢ـ ئەنجومەنی تەنفیزی.

٣ـ مەکتەبی سکرتارییەت.

٤ـ دەستەی لق.

٥ـ لیژنەی قەزا.

ماددەی حەوتەم:

أـ دەستەی گشتی لە هەموو ئەو ئەندامانەی یەکێتی پێک دێت کە ئیلتیزاماتی خۆیان بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە بەجێ هێناوە. دەستەی گشتی باڵاترین دەسەڵاتی یەکێتییەو، هەر دوو ساڵ جارێک، لە مەرکەزی یەکێتی، بۆ کۆنگرەبەستنی گشتی، مەندوبەکانیان بە رێژەیەک کە ئەنجومەنی تەنفیزی دیاری دەکات کۆدەبنەوە بۆ هەڵبژاردنی سەرۆکی یەکێتی و ئەندامانی مەکتەبی سکرتارییەت کە ژمارەیان(١٥)پازدە ئەندامی ئەسڵی و چوار ئەندامی یەدەکە.(نصاب)یش بە ئامادەبوونی دوو سێیەکی ژمارەی مەندوبان دێتەجێ، جا ئەگەر هات و(نصاب)نەهاتەجێ، ئەوە، لەو بارەدا، دوای(١٥)رۆژ لە کۆبوونەوەی یەکەم، لەهەمان شوێن وکاتدا ژمارەی مەندوبانی ئامادەبوو، چەند دەبن، ببن، ئەوا(نصاب)هاتووەتەجێ و، هەڵبژاردن دەست پێ دەکات.

ب ـ سەرۆکی یەکێتی و ئەندامانی ئەنجومەنی تەنفیزی و ئەندامانی مەکتەبی سکرتارییەت و ئەندامانی دەستەکانی لقەکان، هەموویان ئەندامی کۆنگرەن.

ج ـ یەکێتی بۆی هەیە، لەسەر داوای(٣/٢)ی ئەندامانی ئەنجومەنی تەنفیزی یان لەسەر داوای سێیەکی ئەندامانی دەستەی گشتی کۆنگرەیەکی لاوەکی ببەستێ.

ماددەی هەشتەم:

کەسێ بۆ سەرۆکایەتیی یەکێتی هەڵبژێردرێ مەرجە لە هاووڵاتیانی هەرێم بێت و خزمەتیشی لە(١٥)ساڵ کەمتر نەبێ.

ماددەی نۆیەم:

سەرۆکی یەکێتی ئەم ئەرک و فرمانانەی خوارەوە دەگێرێ:

أـ لەلایەنە دادگایی و ئیداری و کۆنگرەکاندا دەبێتە نوێنەری یەکێتی و، موعامەلەو بەڵگەنامەکانی سەربە یەکێتی تەسدیق دەکاو، بۆیشی هەیە هەندێ لەم ئەرک و فرمانانەی بسپێرێ بە یەکێ لە ئەندامانی ئەنجومەن کە خۆی بەگەنی بکات.

ب ـ سەرۆکایەتی کۆبوونەوەکانی دەستەی گشتی و ئەنجومەنی تەنفیزی دەکات.

ماددەی دەیەم:

ئەگەر پایەی سەرۆکی یەکێتی چۆڵ بوو و، باقیمەنی ماوەی کۆنگرەی گشتیش لە شەش مانگ زیاتر بوو، ئەوە، لەو بارەدا، بەهەمان ئەو شێوازەی لەم یاسایەدا هاتووە سەرۆکێکی دی بۆ یەکێتی هەڵدەبژێردرێت.

نیش و ئەرک و فرمانی کۆنگرە

ماددەی یازدە:

١ـ لە یاساگەلی سندوقی زامنکاری و سندوقی وەفات و سندوقی نەخۆشیی سەخت و ترسناکی سەربە یەکێتی دەکۆڵێتەوەو گفتوگۆیان لەسەر دەکات و نیقراریان دەکات.

٢ـ لە یاسای یەکێتی دەکۆڵێتەوەو گفتوگۆی لەسەر دەکاو پێشنیازی پێویست بۆ هەموار کردنی پێشکەش دەکات.

٣ـ لە پێڕۆی ناوخۆ دەکۆڵێتەوەو گفتوگۆی لەسەر دەکاو نیقراری دەکات.

٤ـ لە ئەرک و فرمانی لیژنەکانی کۆنگرەی گشتی دەکۆڵێتەوەو ڕێکیان دەخاو، هەردوو راپۆرتی نیداری و دارایی نیقرار دەکات.

پێکهاتەکانی ئەنجومەنی تەنفیزی و ئەرکەکانی

ماددەی دوازدە:

یەکەم: ئەنجومەنی تەنفیزی لەمانە پێک دێت:

١ـ سەرۆکی یەکێتی.

٢ـ ئەندامانی مەکتەبی سکرتارییەت.

٣ـ سەرۆکانی لقەکانی پارێزکاکان.

دووەم: ئەنجومەن ئەم ئەرک و فرمانانەی خوارەوە بەڕێ دەخات:

١ـ بەدواداچوونی نیشەکانی مەکتەبی سکرتارییەت و دەستەکانی لقەکان.

٢ـ بەدواداچوونی جێبەجێ کردنی راسپاردەو نیقرارکراوەکانی کۆنگرە.

٣ـ ئامادەکردنی بوجەی گشتی و حساب وحسابکاریی کۆتایی.

٤ـ بەخشینی شەرەفی ئەندامێتی بە شەخسیاتی پەروەردەیی وهزرمەندان.

٥ـ لێکۆڵینەوەو گفتوگۆکردن لەسەر پێڕۆی ناوخۆو پێشکەش کردنی پێشنیازی پێویست بۆ هەموار کردنی.

سێیەم: ئەنجومەنی تەنفیزی کۆبوونەوەی خولەکانی خۆی، هەر سێ مانگ جارێک بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری یەکێتی سازدەدات و، بۆیشی هەیە هەرکاتێ پێویست بێت کۆبوونەوەی لاوەکی سازبدات.

مەکتەبی سکرتارییەت

ماددەی سیازدە:

یەکەم: مەکتەبی سکرتارییەت بە دەستەی کارای ئەنجومەنی تەنفیزیی یەکێتی لە قەڵەم دەدرێ و لەناو ئەندامەکانیدا سکرتێرێک هەڵدەبژێرێ دەبێتە جێگری سەرۆکی یەکێتی و بەرپرسانی لیژنە دارایی و نیداریەکان و نیش و کار بەسەر

ئەندامەکانیدا دابەش دەکات. سەرۆکی یەکێتی لە کۆبوونەوەکانی مەکتەبی سکرتارییەتدا ئامادە دەبێ و، کە ئامادەش بوو کۆبوونەوەکە بە سەرۆکایەتی ئەو سازدەدرێ.

دووەم: کەسێ بۆ ئەندامێتیی مەکتەبی سکرتارییەت یان بۆ دەستەی لقەکان هەڵبژێردرێ مەرجە هاوولاتیی هەرێم بێت و خزمەتیشی لە دە ساڵ کەمتر نەبێت.

سێیەم: مەکتەبی سکرتارییەت ئەم ئیشانەی خوارەوە بەرێ دەخات:

١ـ بەرکارخستنی موقەرەرات و راسپاردەکانی کۆنگرەی گشتی.

٢ـ بەرکارخستنی موقەرەرات و ئاراستەکاری و رێنماییەکانی ئەنجومەن.

٣ـ سەرپەرشتی بزاڤەکانی لقەکان و دەرهێنانی ئاراستەکاری و رێنمایی پێویست بۆ وەدیهێنانی بەرژەوەندی گشتی و بەرژەوەندی رەوشی پەروەردەیی و فێرکاری و توندوتۆڵ کردنی پێوەندی لەگەڵ دەستەگەلی ئیداردی لقەکان.

٤ـ ئیقرار کردنی خەرجی دارایی پێویست بۆ جێبەجێ کردنی ئیشەکانی مەکتەبی سکرتارییەت(لە سنووری سەلاحییاتی ئیقرار کراو لە چوارچێوەی ئەو برە پارانەدا کە لە بوجەی گشتیدا بۆی دانراوە)و، بۆیشی هەیە موناقەلاتی دارایی لە چوارچێوەی بوجە ئیقرارکراوەکەدا بخاتەکار.

٥ـ بۆ توندوتۆڵ کردنی پێوەندیی خۆی لەگەڵ سەندیکاو رێکخراوە پیشەیی و جەماوەرییەکانی هەرێمدا تێدەکۆشێ.

٦ـ بوجەی ساڵانەو حساب وحسابکاریی کۆتایی ئامادە دەکاو پێشکەشی دەکات بە ئەنجومەن بۆ تەسدیق کردنی.

دەستەی لق

ماددەی چواردە:

یەکەم: ١ـ مەندوبەکانی پارێزگا، کە بۆ ئەندامێتیی کۆنگرەی گشتی هەڵبژێردراون، دوای تەواوبوونی ئیش وکارەکانی کۆنگرە کۆ دەبنەوە بە سەرپەرشتی مەکتەبی سکرتارییەت بۆ هەڵبژاردنی دەستەی لق کە لە حەوت ئەندامی ئەسڵی و دوو ئەندامی یەدەگ پێک دێت.

٢ـ دەستەی لق لە کۆبوونەوەی یەکەمیدا سەرۆکی لق و بەرپرسانی لیژنە تایبەکارەکان هەڵدەبژێرێ.

دووەم: دەستەی لق ئەم کارو فرمانانەی خوارەوە بەرێ دەخات:

١ـ بەرکارخستنی موقەرەرات و راسپاردەکانی مەکتەبی سکرتارییەت.

٢ـ لەچوارچێوەی بوجەی ساڵانەی یەکێتیدا گفتوگۆ لەسەر بوجەی ساڵانەی لق دەکات و رێنماییگەلی دارایی وسندوقی زامنکاری وسندوقی وەفات و سندوقی نەخۆشیيە سەخت وترسناکەکان دەخاتە بەرکار.

لیژنەی قەزا

ماددەی پازدە:

یەکەم: مەندوبەکانی قەزا، کە بۆ ئەندامێتیی کۆنگرەی گشتی هەڵبژێردراون، دوای تەواوبوونی ئیش وکارەکانی کۆنگرە کۆ دەبنەوە بە سەرپەرشتی دەستەی لق بۆ هەڵبژاردنی لیژنەی قەزا لەناو خۆیاندا کە لە(٣)سێ ئەندامی ئەسڵی و یەک ئەندامی یەدەگ پێک دێت.

دووەم: لیژنەی قەزا لە یەکەم کۆبوونەوەیدا سەرۆکێک لەناو ئەندامەکانیدا بۆخۆی هەڵدەبژێرێ و، سەرۆک لە کۆبوونەوەکانی دەستەی لقدا ئامادە دەبێت.

سێیەم: ئیش وکاری لیژنەی قەزا:

١ـ بەرکارخستنی بڕیارو ئاڕاستەکاریەکانی دەستەی لق.

٢ـ سەرپەرشتیی کاروباری یەکێتی لە قەزادا.

٣ـ بەرزکردنەوەی ڕاپۆرتگەلی دەوری بۆ دەستەی لق دەربارەی هەر شتێک کە پێویست بێت بۆ بەرزکردنەوەی سەویەی فێرکاری.

ـ بەشی چوارەم ـ

دارایی یەکێتی

ماددەی شازدە:

یەکەم: دارایی یەکێتی لەمانە پێک دێت:

١ـ هەر مامۆستاو وانەبێژێکی ئەندام مانگانە پێنج دینار دەدات وبەم شێوەیەی خوارەوە لە مووچەکەی دادەشکێنرێ:

أـ دوو دینار بۆ بەرژەوەندی سندوقی زامنکاری.

ب ـ یەک دینار ئابوونەی بەشداربوونی سندوقی وەفات.

جـ ـ یەک دینار ئابوونەی بەشداربوونی سندوقی نەخۆشییە سەختەکان.

د ـ یەک دینار ئابوونەی مانگانەی ئەندامێتی.

٢ـ هەموو ئەندامێکی تەدریسی لە پەیمانگاو زانکۆکاندا دووقاتی ئەوە دەدەن کە لە برگەی(١)ی سەرەوەدا بڕیاردراوە.

٣ـ دەسنگە(منح)و یارمەتی کە حکومەتی هەرێم بە یەکێتیی دەبەخشێ.

٤ـ قازانجی بزاڤەکانی یەکێتی.

٥ـ سوودو قازانجی وەبەرهێنانەکان(الاستثمارات).

٦ـ کرێی عیقاراتی موڵکی یەکێتی.

دووەم: کۆنگرەی گشتی چۆنێتیی خەرج کردنی ئەوانەی برگە(أ، ب، جـ، د)ی بەندی یەکەم دیاردەکات و پێویستە دەستەی ئیدارەگەلی لقەکانیش ئیلتیزامیان بەو

ڕێنمـــاییــانەوە هەبێ کــە لەم بارەیەوە دەردەچن و لیــژنەگــەلی تایبـــەتکار بەناوی(لیــژنەی زامنکاری و لیــژنەی یاریدەدانی ئەندامــان)پێک بهــێنن بۆ بەرکارخستنیان.

سێیەم: کردنەوەی حسابێک لە بانکەکانی هەرێمدا.

چوارەم: ڕەزامـەندی لەسـەر بڕیارەکـانی لیـژنەی زامنکاری ولیـژنەی یارمـەتیـدانی مامۆستایان، لە کۆبوونەوەکانی لقدا دەدرێ.

پێنجەم: حساباتی یەکێتی بۆ ڕیقابەی یاسایی ودارایی ملکەچ دەبێ.

شەشەم: هەر ئەندامێ ئەندامێتیی خۆی لە یەکێتیدا لە دەست بدات، مافی ئەوەی نابێ داوای مافی دارایی لە یەکێتی بکات.

حەوتەم: (٤٠٪)چل لە سەدی ئەو داهاتە داراییەی کە لە بڕگە(د)ی بەندی(یەکەم)دا هاتووە، لەلایەن لقەوە دەگوازرێتەوەو دەخرێتە سەر حسابی مەکتەبی سکرتارییەت لە بانکەکانی هەرێمدا.

ماددەی حەڤدە:

بوجەی گشتیی یەکێتی لە بوجەی تایبەتیی مەکتەبی سکرتارییەت ولقەکان و پرۆژەکان و ئیعتیماداتی تایبەت بە مەکتەبی سکرتارییەت یان لق پێک دێت.

ماددەی هەژدە:

مەکتەبی سکرتارییەت یان دەستەی لق بۆی هەیە، دوای ڕەزامەندیی ئەنجومەنی تەنفـیـزی، بەشـێک لە داهاتە داراییـەکـەی خـۆی لە پرۆژەگـەلی ڕەنێوهێنەکیی(مشاريع انتاجية) سوودبەخش بە یەکێتی، وەبەربهێنێ.

ـ بەشی پێنجەم ـ

ماددەی نۆزدە:

یەکێتی، کە بەپێی ئەم یاسایە دامەزراوە، نوێنەری مامۆستایانی کوردستانی ـ عێراقە لەناو هەرێم و لە دەرەوەی هەرێمیشدا.

ماددەی بیست:

یەکێتی لە هەموو ئەو ئەنجومەن و لیژنانەدا کە پێوەندییان بە بواری مامۆستایان و پەروەردەو فێرکارییەوە هەیە بەشدار دەبێ.

ماددەی بیست ویەک:

یەکەم: سەرۆکی یەکێتی و سکرتێری مەکتەبی سکرتارییەت وسەرۆکانی لقەکان لێ دەبڕێن و خۆ تەرخان دەکەن بۆ بە ئەنجام گەیاندنی کارو فرمانی یەکێتی.

دووەم: مەکتەبی سکرتارییەت بۆی هەیەو بەڕێژەی(٣/٢)دوو سێیەکی ئەندامانی مەکتەب بڕیار لەسەر خۆ تەرخانکردنی هەر ئەندامێ لە ئەندامانی مەکتەبی

سکرتاریبەت یا ئەندامی دەستەکانی لقەکان بدات بۆ بەرێخستنی نیش وئەرکی یەکێتی.

سێیەم: پێویستە ژمارەی تەرخانکراوەکانی نیش وکاری یەکێتی لە ئەندامانی مەکتەبی سکرتاریبەت یان لە ئەندامانی دەستەی لق لە رێژەی(٣/١)سێیەکی ژمارەی ئەندامەکانی تێنەپەرێ.

چوارەم: ماوەی خۆتەرخان کردنی ئەندام بۆ نیش وکاری یەکێتی بە خزمەتی فیعلی لە قەڵەم دەدرێ و بۆ تەرفیع و عەلاوەو خانەنشینی و تەرقیەی زانستی بە خزمەت حساب دەکرێ و، بەپێی یاساو رێنوێنییە تایبەتەکانیش جگە لە مووچەو دەرماڵەی پیشەیی و زانکۆیی یەکێتیش دەرماڵەی دیارکراوی بۆ ماوەی خۆتەرخانکردنەکەی دەداتێ.

ـ بەشی شەشەم ـ
حوکمە کۆتاییەکان

ماددەی بیست ودوو:

بارەگاکانی یەکێتی بە بریارێکی دادگایی و بە نامادەبوونی سەرۆکی یەکێتی یان سەرۆکانی لقەکان یان نوێنەری یەکێتی، نەبێ، نابێ بپشکنرێن.

ماددەی بیست وسێ:

لق لە سنووری جوگرافیی پارێزگاکەی خۆیدا هەوییە بە ئەندامانی خۆی دەدات، هەوییەکانیش پێویستە یەک بن و لە مەکتەبی سکرتاریبەتەوە دەرچووبن.

ماددەی بیست وچوار:

هەر دەقێ پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت، ناخرێتە بەرکار.

ماددەی بیست وپێنج:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە بەرکار.

ماددەی بیست وشەش:

ئەم یاسایە لە رۆژی بڵاوکردنەوەی لە (وەقایعی کوردستان)دا، دەخرێتە بەرکار.

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستانی ـ عێراق